

ODBOR SOCIÁLNÍCH VĚCÍ
Oddělení sociálně-právní ochrany dětí
Pernštejnské náměstí 1
753 01 HRANICE

Poučení pro rodiče nezletilého/nezletilých v rozvodovém/rozchodovém řízení

Vážený rodiče,

právě procházíte složitým životním obdobím. V souvislosti s rozchodem dochází v rodině k závažným psychologickým, sociálním i ekonomickým změnám. Jestliže už k rozchodu muselo dojít, mělo by se jednat o klidný rozchod dvou lidí, jejichž vztah přestal mít smysl, ale kteří jsou schopni své děti i sebe uchránit před závažnými psychickými traumaty a jejich následky. Vaše rozhodnutí rozvést se či rozejít se je v případě, že spolu máte nezletilé děti, **velmi závažné rozhodnutí**, které zásadním způsobem změní život všech členů rodiny. Proces rozvodu/rozchodu bývá často velmi náročný pro **všechny zúčastněné** – rodiče, děti, příp. jejich blízké. Mějte ale na paměti, že vstupujete do změny, ve které přestáváte být životními partnery, ale zůstáváte zodpovědnými rodiči!!! Tedy jako rodiče jste povinni dítěti pomoci vyrovnat se se změnou, kterou jste dítěti svými rozhodnutími připravili, kterou si dítě samo nevybralo. Záleží tedy zejména na Vás rodičích, jak své dítě Vaším závažným životním rozhodnutím provedete. Pamatujte, že primární odpovědnost za blaho Vašeho dítěte náleží Vám rodičům, nikoli státu či konkrétnímu poskytovateli odborné služby.

Základní potřebou dítěte je mít a rozvíjet vztahy s oběma rodiči. Případné narušení vztahu k jednomu z rodičů je jedním z nejzávažnějších následků rozpadu rodiny. Nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která patří do souboru rodičovské odpovědnosti a je pro dítě významná zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhoduje o jejím řešení soud. K tomu je ale třeba, aby alespoň jeden z rodičů podal návrh na takové rozhodnutí soudu. Takovým se rozumí záležitosti spočívající v nikoli běžných léčebných a obdobných zákrocích, v určení místa bydliště a otázky volby školy, vzdělání nebo pracovního uplatnění dítěte, výběr dětského lékaře. Dále například rozhodnutí o tom, zda dítě smí vycestovat do zahraničí a za jakých podmínek, rozhodnutí o tom, že dítě bude následovat dlouhodobě jednoho rodiče do zahraničí, atd. Místem bydliště nezletilého dítěte ve smyslu § 877 odst. 2 občanského zákoníku se rozumí místo, kde se dítě zdržuje na základě dohody rodičů, rozhodnutí soudu či jiné skutečnosti a má tam své rodinné a sociální vazby – zejména kde navštěvuje školské zařízení, má mimoškolní aktivity, rodinu, kamarády, ošetřujícího lékaře a podobně. Významnou změnou bydliště dítěte je taková změna místa, kde se zdržuje, nesoucí změnu rodinných a sociálních vazeb. Rodič nesmí bez souhlasu druhého rodiče či soudu významně změnit bydliště nezletilého dítěte. Pokud by tak z ospravedlnitelných důvodů (například ochrana fyzické integrity rodiče nebo dítěte v případě domácího násilí ze strany druhého rodiče) učinil, je povinen v přiměřené lhůtě požádat soud o dodatečný souhlas s takovou změnou. Protiprávní (jednostranná) významná změna bydliště dítěte, ať již pramení z neznalosti, rodičovské obstrukce nebo agresivní procesní strategie, je nepřijatelná. Je povinností soudu a dalších subjektů zúčastněných na rozhodování ve věci péče o nezletilé dítě edukovat rodiče o protiprávnosti jednostranné změny bydliště dítěte, působit preventivně tak, aby k jednostranné změně bydliště nedošlo, a pokud již taková situace nastane, využít veškerých prostředků proto, aby nedošlo k narušení vztahu dítěte s druhým rodičem nebo jinému zásahu do nejlepšího zájmu dítěte. Skutečnost, že jeden z rodičů protiprávně (jednostranně) významně změnil bydliště dítěte je podstatnou okolností, kterou je třeba zohlednit při rozhodování ve věci péče o dítě.

Oddělení SPOD Městského úřadu Hranice zajišťuje dvě odlišné oblasti činností ve vztahu k nezletilým dětem. Tyto funkce mají společné zejména to, že primárním klientem je nezletilé dítě a jeho blaho.

a) Vykonává funkci opatrovníka a poručníka (dle § 17 zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, včetně příslušných ustanovení občanského zákoníku a procesních předpisů), může být ustanoven opatrovníkem i v případě zastupování dítěte ve vztahu k cizině. Opatrovnictví je soukromoprávním institutem (byť vykonávaným veřejnoprávním subjektem – obcí), **kde nedisponuje tzv. vrchnostenskými opatřeními dle zákona o SPOD (ZSPOD).**

b) Zajišťuje veřejnoprávní (tzv. vrchnostenskou) sociálně-právní ochranu ohrožených dětí (dle zákona č. 359/1999 Sb., o SPOD, jde o výkon státní správy na úseku péče o děti).

Dítě je v řízení zastoupeno opatrovníkem, kterého soud pro řízení jmenuje. Opatrovníkem soud jmenuje zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí. Opatrovníkem nelze jmenovat orgán sociálně-právní ochrany dětí, který podal návrh na zahájení řízení. Dítěti není ustanoven opatrovník pro řízení, která byla rodiči zahájena podle obsahu návrhu a k němu přiloženého stanoviska druhého rodiče ve vzájemné shodě o obsahu dohody o úpravě poměrů nezletilého. V těchto řízeních je dítě zastoupeno zákonným zástupcem, a jsou-li jimi rodiče, pak oběma rodiči nebo podle jejich volby jedním z nich. Soud však jmenuje dítěti opatrovníka, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi rodičem a dítětem nebo mezi dětmi těchto rodičů, anebo pokud o to dítě požádá. O právu jmenovat dítěti opatrovníka musí být dítě rodiči poučeno.

V případě, kdy je město Hranice, oddělení SPOD, jmenováno okresním soudem **do pozice kolizního opatrovníka Vašeho nezletilého dítěte**, jedná se o situaci, kdy **soud zahájil a vede nesporné soudní řízení, ve kterém je Vaše nezletilé dítě rovněž účastníkem. Pokud není dítě právně způsobilé samostatně jednat** a mohlo by dojít ke střetu zájmu mezi dítětem a jeho rodiči, kteří jinak dítě z pozice své rodičovské odpovědnosti zastupují, **jmenuje soud dítěti opatrovníka. Smyslem jmenování kolizního opatrovníka je vyrovnání nedostatečné schopnosti dítěte účastnit se řízení samostatně.**

Kolizní opatrovník je jmenován usnesením soudu, které je předběžně vykonatelné, ale **opatrovník se proti němu může odvolat. Opatrovníkem lze mimo OSPOD jmenovat i jinou vhodnou osobu, např. advokáta** (§ 29 a § 30 o.s.ř., příp. i § 138 o.s.ř.).

Na výkon opatrovnictví dítěte obecním úřadem obce s rozšířenou působností podle § 17 písm. a) zákona o SPOD, **se nevztahuje správní řád.**

Primárním úkolem kolizního opatrovníka je hájit zájmy a práva nezletilého dítěte, která vyplývají zejména z Úmluvy o právech dítěte. Kolizní opatrovník nemá autoritativní (mocenská) oprávnění a povinnosti ve vztahu k ostatním účastníkům řízení (rodičům dítěte) a musí taktéž splňovat záruky nezávislosti a objektivitu. Kolizní opatrovník není v pozici, která by předpokládala obhajobu zájmů otce či matky dětí. Úkolem kolizního opatrovníka není určovat, který z rodičů má ve sporu o dítě pravdu či kdo je vinen. Je v první řadě na rodičích, aby se v otázkách péče a výchovy v zájmu svého dítěte dohodli. Schopnost rodičů spolu komunikovat, kooperovat ve věcech týkajících se dítěte a respektovat jeden druhého jako rodiče je nedílnou součástí rodičovské odpovědnosti, která jim vznikla narozením dítěte (nebyla jim stanovena úřadem či soudem). Děti jsou závislé bytosti, navíc mnohdy zatížené dlouhodobostí rodičovského sporu, který se jich bezprostředně týká. Děti v nízkém věku se nedokáží rozhodovat zcela nezávisle, jakoby „zcela za sebe“, to je možné až v dospělosti. S náležitou vážností lze brát ale především jejich přání, aby došlo k celkovému zklidnění.

Pracovníci oddělení SPOD v roli kolizního opatrovníka vystupují jako procesní zástupci nezletilých dětí a provádějí tedy pouze procesní úkony, nikoliv hmotněprávní jednání.

OPRÁVNĚNÍ a POVINNOSTI KOLIZNÍHO OPATROVNÍKA

V soudním řízení, které se týká dítěte, pokud to není v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte, je zástupce povinen:

- **poskytovat dítěti příslušné informace**, pokud se podle vnitrostátního práva má za to, že dítě dostatečně chápe situaci;
- **objasňovat dítěti**, pokud se podle vnitrostátního práva má za to, že dítě i dostatečně chápe situaci, důsledky toho, když by jeho názoru bylo vyhověno a možné důsledky jakéhokoli jednání učiněného zástupcem;
- **zjišťovat názory dítěte a zprostředkovat je soudnímu orgánu** (tato povinnost souvisí s § 8 zákona o SPOD, s § 100 občanského soudního řádu, s § 867 občanského zákoníku, s § 20 odst. 4 zákona o zvláštních řízeních soudních).
- **Kolizní opatrovník usiluje o naplnění participačních práv dítěte** (podstatou těchto práv je to, že děti mají právo na informace o všem, co se jich týká a současně právo na vyjádření jejich názoru k těmto informacím a skutečnostem).
- **Kolizní opatrovník postupuje v souladu se zásadou rovnosti účastníků soudního řízení.**
- **Dříve než opatrovník přistoupí k zastoupení dítěte, zjistí stanovisko rodiče i dítěte** a je-li to vhodné rovněž i stanovisko dalších osob.
- **Kolizní opatrovník v první řadě zjišťuje a ujasňuje si, co je v nejlepším zájmu nezletilého dítěte.** Tento zájem pak v řízení aktivně prosazuje a chrání. Kolizní opatrovník zvažuje v zájmu dítěte, jaké právo, zejm. dle Úmluvy o právech dítěte, může být či je daným řízením dotčeno.
- **Kolizní opatrovník má právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům**, které byly provedeny (viz § 123 o.s.ř.). Má oprávnění, stejně jako další účastníci řízení, v případě, když disponuje určitým dokumentem, který je z hlediska předmětu řízení relevantní, předložit jej k soudu jako návrh na provedení důkazu. Soud buď důkaz při jednání provede, anebo jeho provedení odmítne. V případě, že k návrhu účastníka řízení bude důkaz proveden, je samozřejmě **povinností kolizního opatrovníka dítěte, se s obsahem důkazu seznámit a zohlednit jej při definování svého stanoviska ve věci.**
- **Dokumenty (zprávy) kolizního opatrovníka či jeho ústní vyjádření jsou toliko jedním z důkazů**, které má soud při svém rozhodování k dispozici. **Soud není vázán** důkazy jednotlivých účastníků řízení, sám rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede (viz § 120 o.s.ř.).
- **Kolizní opatrovník požzuje do spisové dokumentace záznam z jednání, případně protokol, kdy se nejedná o protokolaci podle správního řádu** (§ 18), neboť výkon opatrovnictví není vrchnostenskou veřejnou správou.
- **Kolizní opatrovník sděluje soudu svoje zjištění a všechny skutečnosti, které mohou mít význam pro rozhodnutí soudu** ve věci samé (viz § 101 o. s. ř.).
- **Kolizní opatrovník je povinen bezplatně na dotaz sdělit soudu skutečnosti, které mají význam pro řízení a rozhodnutí** (viz § 128 o.s.ř.).
- **Kolizní opatrovník má vůči soudu povinnost formulovat své návrhy, včetně návrhů zatímních.** Návrhy musí být náležitě zargumentovány, odůvodněny. Kolizní opatrovník má rovněž oprávnění (§ 14 z.ř.s.) dát návrh na zahájení řízení (druhy viz § 466 z.ř.s.) i ústně do protokolu.
- **Kolizní opatrovník může podat soudu návrh, aby byl proveden jiný soudní rok dle § 18 zákona o zvláštních řízeních soudních**, např. při problematickém styku dítěte s rodičem, pro potřeby zjištění názoru dítěte na místě samém apod. Jiný soudní rok se může konat mimo soudní budovu, mimo obvyklou úřední dobu soudu, soud může vyloučit veřejnost.
- **Kolizní opatrovník osobně komunikuje s dětmi** způsobem a formou, která odpovídá jejich věku a rozumové vyspělosti. Rozhovor je veden „nevchnostensky“, tzn. rodič o konání rozhovoru ví předem, ale je možné ho konat bez přítomnosti rodiče viz ustanovení § 8 ZSPOD a přiměřeně viz ustanovení § 100 o. s. ř.
- **Kolizní opatrovník při rozhovoru s dětmi dbá na to**, aby vyjádřením dětí byla věnována náležitá pozornost. Berou v úvahu přání a pocity dětí s přihlédnutím k jejich věku a vývoji tak, aby nedošlo k ohrožení nebo narušení jejich citového a psychického vývoje. Děti obdrží od pracovníků oddělení SPOD informace o všech závažných věcech, které se jich týkají.

Pracovníci seznamují děti i s jejich právy a povinnostmi. Výbor OSN pro práva dětí ve svém Obecném komentáři č. 7 již v roce 2005 zdůraznil, že i „dětí nízkého věku jsou velmi citlivé ke svému okolí a rychle nabývají schopnosti porozumět lidem, místům a pravidelným činnostem ve svých životech, jakož i vědomí své vlastní jedinečné identity. Činí rozhodnutí a sdělují své pocity, myšlenky a přání řadou způsobů, dlouho před tím, než jsou schopny je sdělovat konvenční cestou mluveného nebo psaného jazyka“. Bylo by projevem naprosté přezíravosti vůči autenticitě sděleného přání dětí, pokud by byly nuceny sdělovat svoje přání opakovaně (např. jednou v prostředí u matky a zvláště v prostředí otce), což by v konečném důsledku mohlo vést k tomu, že nabydou dojmu, že se jejich přání nevěří a je třeba ho revidovat a ověřovat jeho pravdivost a opravdovost. Kolizní opatrovník si je vědom tzv. konfliktu loajality. Představa rodičů, že někdo dokáže zjistit od dětí zcela „objektivní pravdu“ bez příslušného kontextu, je mylná. Děti jsou závislé bytosti, navíc mnohdy zatížené dlouhodobostí rodičovského sporu, který se jich bezprostředně týká. Děti v nízkém věku se nedokáží rozhodovat zcela nezávisle, jakoby „zcela za sebe“, to je možné až v dospělosti. S náležitou vážností lze brát ale především jejich přání, aby došlo k celkovému zklidnění.

- **Kolizní opatrovník v případě výpovědí a přání dětí, které se odehrávají (vždy) v určitém kontextu, čehož si je vědom, neaspiruje na jejich další objektivizaci.**

- **Kolizní opatrovník dbá na to, aby bylo v rámci řízení naplněno právo dítěte na vyjádření jeho názoru, aby se mu dostalo potřebných informací o soudním řízení včetně důsledků soudního rozhodnutí** (viz § 100 o.s.ř. ve spojení s § 20 odst. 4 z.ř.s., § 946 OZ a § 8, odst. 3 ZSPOD). Pokud by bylo koliznímu opatrovníkovi znemožněno ze strany rodičů být s dítětem v kontaktu, pak musí neprodleně informovat soud, který jej do funkce KO jmenoval, a musí apelovat na soud, aby zajistil naplnění participačních práv dítěte ze své soudní moci, příp. aby zjištěním názoru dítěte kolizního opatrovníka přímo pověřil včetně sankcí vůči rodičům za neplnění pokynů soudu (§ 101 o.s.ř. ve spojení s § 53 o.s.ř.).

- **Kolizní opatrovník není v pozici soudu,** který je jediný kompetentní rozhodnout o budoucích poměrech dětí v rámci opatrovnického řízení.

- **Kolizní opatrovník má právo na odvolání** (§ 201 až § 207 o.s.ř.). Odvolání musí být náležitě odůvodněno. Kolizní opatrovník se také může vzdát svého práva na odvolání po vyhlášení rozhodnutí.

- **Výkon funkce kolizního opatrovníka končí dnem nabytí právní moci rozhodnutí ve věci samé.** Následně je uzavřena spisová dokumentace dítěte a spis je vyřazen. Pokud se obrátí rodič dítěte na pracovníka, který vykonával v rámci soudního řízení funkci kolizního opatrovníka dítěte, pak se již nejedná o výkon kolizního opatrovnickví, ale toliko obecné poradenství. Pracovník nepořizuje z obecného poradenství záznam.

KOLIZNÍ OPATROVNÍK NENÍ OPRAVNĚN či POVINEN:

- **Určovat, který z rodičů má ve sporu o děti pravdu či kdo je vinen.**

- **Převzít za rodiče jejich práva a povinnosti plynoucí z jejich rodičovské odpovědnosti.** Procesní zastoupení dítěte neznamená to, že opatrovník na sebe přebírá všechna práva a povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti včetně osobní péče o dítě.

- **Pořizovat protokoly z jednání s dětmi či rodiči, neboť se nejedná o výkon správních činností v rámci správního řízení.**

- **Jednat v individuálním zájmu rodiče a řídit se jeho požadavky** nebo v souvislosti se soudním řízením činit úkony, které nesouvisí se zajištěním praktické a účinné účasti dítěte v řízení, které se jej týká (zajištění přístupu dítěte ke spravedlnosti, zajištění spravedlivého procesu pro dítě).

- **Provádět důkazní řízení,** neboť za zjištění skutkového stavu věci a provedení dokazování je odpovědný jen soud, protože oddělení SPOD v roli kolizního opatrovníka svojí činností nenahrazuje soud.

- **Za soud zajišťovat poučení rodičů, kteří neplní soudní rozhodnutí** (§ 501 z.ř.s). Poučení rodičů může zajistit orgán SPOD v roli veřejnoprávní ochrany ohrožených dětí, který je k takové výzvě soudem dožádán. Kolizní opatrovník dítěte je toliko jedním z účastníků soudního řízení.

- **Vyhovět žádosti rodičů, aby zakládal do spisové dokumentace písemnosti předkládané nebo zasílané rodiči,** jejich zástupci či jinou osobou odpovědnou za výchovu.

Pokud rodič při jednání se zástupcem kolizního opatrovníka požaduje založení písemností či jiných důkazů, dle jeho subjektivního názoru důležitých, do spisové dokumentace dítěte, je výhradně na zvážení kolizního opatrovníka, zda k jejich založení do spisu přistoupí (zpravidla v případě, že budou obsahovat informace důležité pro další výkon jeho činnosti), nebo zda k jejich založení nepřistoupí (v případě, že informace v dokumentu obsažené nebudou relevantní pro další výkon jeho činnosti z hlediska zajištění procesního zastoupení dítěte). Kolizní opatrovník je jedním z účastníků řízení a rozhodně nemůže být „shromaždištěm“ vzájemné výměny informací mezi rodiči, proto má právo odmítnout zakládat do spisu dítěte irelevantní písemnosti či jiné podklady ze strany ostatních účastníků řízení.

- Rodiče mají možnost svoje důkazy přednést přímo soudu, nikoliv zástupci kolizního opatrovníka. Pokud se rodiče domnívají, že je v soudním řízení třeba provést určitý důkaz (např. fotografiemi, písemným vyjádřením, CD, výslechem svědka, soupisem nákladů na péči a výchovu dítěte apod.), je třeba tento důkaz přednést přímo soudu, který řízení vede, nikoliv OSPOD v roli kolizního opatrovníka. Všechny důkazní návrhy je tedy třeba činit ve vztahu k soudu a nikoli ve vztahu k dalšímu účastníkovi řízení. V takovém případě by totiž OSPOD porušil zásadu rovnosti účastníků řízení. Rodičům tedy nebrání nic v tom, pokud považují vlastní podklady za důležité pro následné rozhodnutí soudu, aby v rámci svojí procesní taktiky samostatně soudu předkládali důkazy, které soud při hledání nejlepšího zájmu dětí může vzít v potaz při svém závěrečném rozhodnutí.

- Zakládat do spisové dokumentace znalecké posudky, které jsou předkládány koliznímu opatrovníkovi pouze jednou stranou v situaci, kdy druhý rodič k takovému provedení nedal souhlas. Jedná se totiž o nezákonné provedení důkazu a s tímto jeho založení do spisu musí i OSPOD odmítnout. Vypracovaný znalecký posudek, i když na žádost rodiče, stejně jako případná psychologická zpráva ve vztahu k probíhajícímu soudnímu řízení je jen dalším procesním důkazem, který je třeba uplatnit v rámci soudního jednání.

Pro kolizního opatrovníka, ale ani pro soud, nejsou psychologické posudky či zprávy odborníků vyžádané jedním či druhým rodičem, ale ani znalecký posudek jediným či předním důkazem při hodnocení všech souvislostí jednotlivých případů, když tyto souvislosti také nesmí být přehlíženy.

- Stížnost na kolizní opatrovnictví

Opatrovnictví nemá řádné nebo mimořádné opravné prostředky, popř. přezkumné řízení. Lze na něj ale vztáhnout v určité míře úpravu stížností v § 175 správního řádu, neboť se jedná o obecný institut. Stížnost vždy vyřizuje ten správní úřad, který byl jmenován opatrovníkem. Určitý revizní charakter dle § 175 odst. 7 SR – přešetření způsobu vyřízení stížnosti krajským úřadem s ohledem na ustanovení § 58a zákona o SPOD – je přípustný.

- Podjatost

Příslušný OSPOD je povolán řešit námitky podjatosti vůči konkrétnímu zaměstnanci, který je pověřen plněním úkolů OSPOD jako kolizního opatrovníka dítěte. Směřují-li výhrady či námitky účastníka řízení proti podjatosti OSPOD jako takového, je příslušný k posouzení těchto výhrad a k případnému rozhodnutí o změně kolizního opatrovníka dítěte výlučně soud.

Rádi bychom Vám v této souvislosti poskytli informace vycházející z Úmluvy o právech dítěte – sdělení č. 104/1991Sb., v platném znění, zákona č. 89/2012 Sb., v platném znění – občanský zákoník, zákona č. 359/1999 Sb., v platném znění, o sociálně právní ochraně dětí, zákona č. 292/2013 Sb., v platném znění, o zvláštních řízeních soudních.

1) Úmluva o právech dítěte – sdělení č. 104/1991 Sb.

Každé dítě má přirozené právo na život.

Každé dítě má od narození právo na jméno, státní příslušnost, totožnost.

Každé dítě má právo znát své rodiče a má právo na jejich péči.

Dítě nemůže být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli, ledaže je soudním rozhodnutím v příslušném řízení určeno, že takové oddělení je potřebné v zájmu dítěte.

Dítě oddělené od jednoho nebo obou rodičů má právo udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu se zájmy dítěte.

Dítě, které je schopno formulovat své vlastní názory, má právo tyto názory svobodně vyjadřovat, a to ve všech záležitostech, které se jej dotýkají.

Dítě má právo být vyslyšeno v každém soudním nebo správním řízení, které se jej dotýká, a to buď přímo, nebo prostřednictvím zástupce anebo příslušného orgánu.

Dítě má právo na svobodu projevu.

Dítě má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství.

Dítě má právo na zákonnou ochranu před svévolným zasahováním do soukromého života, rodiny, domova, korespondence.

Dítě má právo na ochranu před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, včetně sexuálního zneužívání.

Dítě má právo na ochranu před zanedbáváním nebo nedbalým zacházením, trýzněním nebo vykořisťováním během doby, kdy je v péči jednoho nebo obou rodičů.

Dítě dočasně nebo trvale zbavené svého rodinného prostředí má právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem. Stát zabezpečí dítěti náhradní péči.

Dítě má právo na přístup k zdravotnickým službám.

Dítě má právo na výhody sociálního zabezpečení včetně sociálního pojištění.

Dítě má právo na vzdělání.

Dítě má právo na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti odpovídající jeho věku.

Dítě má právo na účast v kulturním a uměleckém životě.

Dítě má právo na ochranu před hospodářským vykořisťováním a před vykonáváním jakékoli práce, která může být pro něho nebezpečná nebo bránit v jeho vzdělávání, nebo která by škodila jeho zdraví.

Dítě v pozici obviněného, obžalovaného nebo uznaného vinným z porušení trestního práva má právo na takové zacházení, které posiluje úctu dítěte k lidskému životu a základním svobodám jiných a bere ohled na věk dítěte a napomáhá znovu začlenění a zapojení dítěte do společnosti.

2) Zákon č. 89/2012 Sb. – občanský zákoník (§ 655 až § 975)

Rodiče a dítě mají vůči sobě navzájem povinnosti a práva. Těchto vzájemných povinností a práv se nemohou vzdát. Učiní-li tak, nepříhlíží se k tomu.

Účelem povinností a práv k dítěti je zajištění morálního a hmotného prospěchu dítěte.

Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte. Rodiče mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině.

Povinnosti a práva rodičů spojená s osobností dítěte a povinností a práva osobní povahy vznikají narozením dítěte a zanikají nabytím jeho zletilosti.

Dítě je povinno dbát svých rodičů.

Dokud se dítě nestane svéprávným, mají rodiče právo usměrňovat své dítě výchovnými opatřeními, jak to odpovídá jeho rozvíjejícím se schopnostem, včetně omezení sledujících ochranu morálky, zdraví a práv dítěte, jakož i práv jiných osob a veřejného pořádku. Dítě je povinno se těmto opatřením podřídit.

Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v:

a) péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví a péči o jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj bez tělesného trestání, duševního strádání a jiných ponižujících opatření,

b) ochraně dítěte,

c) udržování styku s dítětem, zahrnujícího osobní styk, nepřímý styk uskutečňovaný prostředky komunikace na dálku, vzájemné poskytování všech podstatných informací o dítěti mezi rodiči a poskytování všech podstatných informací o rodičích dítěti,

d) zajišťování výchovy a vzdělání dítěte,

e) určení místa bydliště dítěte,

f) zastupování dítěte a

g) spravování jmění dítěte.

Rodičovská odpovědnost vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.

Rodičovská odpovědnost **náleží stejně oběma rodičům**. Má ji každý rodič, ledaže jí byl zbaven. V případě, že soud rozhodne o omezení svéprávnosti rodiče, rozhodne zároveň o jeho rodičovské odpovědnosti.

Při rozhodování soudu o rozsahu rodičovské odpovědnosti nebo o způsobu a rozsahu jejího výkonu jsou vždy určující zájmy dítěte. Před každým rozhodnutím, které se dotýká zájmů dítěte, poskytne soud dítěti potřebné informace tak, aby si mohlo vytvořit vlastní názor a tento názor sdělit. Pokud podle zjištění soudu dítě není schopno informace náležitě přijmout, vytvořit si vlastní názor nebo jej sdělit, soud informuje a vyslechne osobu, která je schopna zájmy dítěte chránit, přičemž se musí jednat o osobu, jejíž zájmy nejsou v rozporu se zájmy dítěte. O dítěti starším dvanácti let se má za to, že je schopno informace přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento názor sdělit. Názoru dítěte věnuje soud patřičnou pozornost.

Výkon rodičovské odpovědnosti nezletilého rodiče, který nenabyl plné svéprávnosti jejím přiznáním nebo uzavřením manželství, je až do nabytí plné svéprávnosti pozastaven. To neplatí o výkonu povinnosti a práva péče o dítě, pokud soud vzhledem k osobě rodiče rozhodne, že i výkon této povinnosti a tohoto práva se pozastavuje. Výkon rodičovské odpovědnosti rodiče, jehož svéprávnost byla v této oblasti omezena, je po dobu tohoto omezení pozastaven, ledaže soud rozhodne, že se rodiči vzhledem k jeho osobě zachovává výkon povinnosti a práva péče o dítě nebo právo styku s dítětem. Brání-li rodiči ve výkonu rodičovské odpovědnosti závažná okolnost a lze-li se domnívat, že je to v souladu se zájmy dítěte třeba, může soud rozhodnout o pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti tohoto rodiče. Je-li to v zájmu dítěte, soud rozhodne o pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti také tehdy, hrozí-li v důsledku jejího výkonu narušení citového nebo psychického vývoje dítěte a nelze-li tuto hrozbu odvrátit jinak. Pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti nemá vliv na plnění vyživovací povinnosti rodiče k dítěti.

Nevykonává-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost řádně a vyžaduje-li to zájem dítěte, soud rodičovskou odpovědnost omezí nebo omezí její výkon a zároveň stanoví rozsah tohoto omezení. Zneužívá-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, anebo rodičovskou odpovědnost nebo její výkon závažným způsobem zanedbává, soud jej rodičovské odpovědnosti zbaví. Spáchal-li rodič proti svému dítěti úmyslný trestný čin, použil-li dítě, které není trestně odpovědné, ke spáchání trestného činu, nebo spáchal-li trestný čin jako spolupachatel, návodce, pomocník či organizátor trestného činu spáchaného dítětem, soud vždy zvlášť posoudí, zda nejsou dány důvody ke zbavení rodiče rodičovské odpovědnosti.

Před rozhodnutím o omezení rodičovské odpovědnosti soud vždy posoudí, zda je vzhledem k zájmu dítěte nezbytné omezit i právo rodiče stýkat se s dítětem. Dojde-li ke zbavení rodiče rodičovské odpovědnosti, zůstává rodiči právo styku s dítětem pouze tehdy, rozhodne-li o tom soud s přihlédnutím k zájmu dítěte. Při rozhodování může soud určit podmínky styku, zejména místo jeho výkonu, jakož i osoby, které se smějí nebo nesmějí styku účastnit.

Rodiče vykonávají rodičovskou odpovědnost v souladu se zájmy dítěte a ve vzájemné shodě. Před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, sdělí rodiče dítěti všechny potřebné informace tak, aby si mohlo vytvořit vlastní názor a tento rodičům sdělit, pokud je toho schopno. Názoru dítěte věnují rodiče patřičnou pozornost a berou jej při rozhodování v úvahu. Hrozí-li při rozhodování o záležitosti dítěte nebezpečí z prodlení, může jeden z rodičů rozhodnout samostatně, je však povinen o tom druhého rodiče neprodleně informovat. Jedná-li jeden z rodičů v záležitosti dítěte samostatně vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná se souhlasem druhého rodiče.

Nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná, zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhodne na návrh rodiče soud. To platí i tehdy, byl-li jeden z rodičů druhým rodičem z rozhodování o významné záležitosti dítěte vyloučen. Za významné záležitosti se považují zejména nebezpečné zdravotní a léčebné zákroky, určení místa bydliště dítěte a volba jeho vzdělání nebo pracovního uplatnění.

Nežije-li některý z rodičů, není-li znám, nemá-li rodič rodičovskou odpovědnost nebo je-li výkon jeho rodičovské odpovědnosti pozastaven, vykonává rodičovskou odpovědnost druhý rodič.

Nemá-li žádný z rodičů rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu nebo je-li výkon rodičovské odpovědnosti obou rodičů pozastaven, popřípadě je-li rodičovská odpovědnost rodičů dotčena rozdílným způsobem, jmenuje soud dítěti poručníka. Je-li rodičovská odpovědnost rodičů omezena nebo je-li omezen její výkon, jmenuje soud dítěti opatrovníka.

Péče o dítě a jeho ochrana

Rodiče vykonávají rodičovskou odpovědnost týkající se osoby dítěte způsobem a v míře odpovídající stupni jeho vývoje. Při rozhodování o vzdělání nebo pracovním uplatnění dítěte přihlížejí k jeho názoru, schopnostem a nadání. Péči o dítě a jeho ochranu, výkon výchovy, případně některé její složky, nebo dohled nad dítětem mohou rodiče svěřit jiné osobě, aniž by se tím dotkli trvání nebo rozsahu jejich rodičovské odpovědnosti. Zadržuje-li jiná osoba dítě protiprávně, jsou rodiče oprávněni požadovat, aby jim bylo dítě předáno; toto právo platí i mezi rodiči navzájem. Stejně právo náleží také osobě, která o dítě oprávněně pečuje. Osoba, která dítě protiprávně zadržuje, je povinna dítě řádně předat tomu, kdo má dítě po právu v péči.

Rodiče a dítě jsou si navzájem povinni poskytovat pomoc, podporu a jednat spolu s ohledem na důstojnost každého z nich. Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte a mají být svým dětem všestranným příkladem, zejména pokud jde o způsob života a chování v rodině. Výchovné prostředky mohou rodiče používat pouze v podobě a míře přiměřené okolnostem, která neohrožuje zdraví dítěte ani jeho tělesný, duševní a citový vývoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte. Za jednání zasahující do lidské důstojnosti dítěte se považuje zejména tělesné trestání, působení duševního strádání nebo jiná ponižující opatření.

Na péči o dítě a jeho výchově se podílí také manžel nebo partner rodiče dítěte, pokud s dítětem žije v rodinné domácnosti. Totéž platí i pro osobu, která s rodičem dítěte žije ve společné domácnosti, aniž by s ním uzavřela manželství nebo registrované partnerství, jestliže s dítětem sdílí rodinnou domácnost.

Žije-li dítě s rodiči nebo s jedním z nich v rodinné domácnosti a je-li o ně řádně pečováno, podílí se i dítě na péči o chod domácnosti. Tato povinnost dítěte zaniká současně se zánikem vyživovací povinnosti rodičů vůči dítěti. Dítě se na chodu rodinné domácnosti podílí vlastní prací, případně peněžitými příspěvky, má-li vlastní příjem, nebo oběma způsoby. Rozsah podílu dítěte na péči o chod domácnosti se posuzuje s ohledem na jeho schopnosti a možnosti, jakož i na odůvodněné potřeby ostatních členů rodiny.

Výkon práva a povinnosti péče a styku rodiče s dítětem

Výkon práva rodičů udržovat osobní styk s dítětem nemohou rodiče svěřit jiné osobě. Dítě má právo na rovnocennou péči obou rodičů, stejně jako rodiče mají právo na rovnocennou péči o své dítě.

Nežijí-li rodiče dítěte spolu, je každý z rodičů povinen dítě na péči druhého rodiče řádně připravit, umožnit druhému rodiči řádný výkon péče o dítě a při výkonu své péče s druhým rodičem spolupracovat v potřebném rozsahu. Rodiče jsou povinni zdržet se všeho, co by narušovalo vztah dítěte k druhému rodiči nebo co by výkon výchovy a péče o dítě ztěžovalo. Brání-li rodič bezdůvodně, trvale nebo opakovaně druhému rodiči v péči o dítě, je takové jednání důvodem pro nové rozhodnutí soudu o úpravě poměrů dítěte.

Po dobu, kdy jeden z rodičů o dítě pečuje, má druhý rodič právo na nepřímý styk s dítětem a právo na informace o dítěti v přiměřeném rozsahu. Ustanovení o výkonu styku a o ochraně práva rodiče na styk s dítětem se použijí obdobně.

Rodiče jsou povinni si navzájem sdělovat veškeré podstatné skutečnosti, které se týkají dítěte a jeho zájmů.

Zastoupení dítěte

Rodiče mají právo a povinnost zastupovat dítě při právních jednáních, k nimž dítě není právně způsobilé. Dítě zastupují rodiče společně, přičemž každý z nich může jednat samostatně.

Ustanovení o jednání jednoho rodiče se souhlasem druhého rodiče se použijí obdobně. Rodič však nemůže dítě zastupovat v případech, kdy by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi rodičem a dítětem nebo mezi dětmi týchž rodičů. V takovém případě jmenuje soud dítěti opatrovníka.

Nedohodnou-li se rodiče, který z nich bude dítě při právním jednání zastupovat, rozhodne na návrh rodiče soud, který zároveň stanoví způsob právního zastoupení dítěte.

Rodiče jako zákonní zástupci mohou pro vyřízení záležitosti dítěte, nejde-li o záležitost osobního stavu, uzavřít smlouvu o zastoupení osobou s odbornými znalostmi, případně i jinou vhodnou osobou. Uzavření smlouvy o zastoupení dítětem nemá vliv na zákonné zastoupení dítěte rodiči. Nedojde-li mezi zákonným zástupcem a smluvním zástupcem k dohodě, rozhodne soud v souladu se zájmy dítěte.

Péče o jmění dítěte

Rodiče mají povinnost a právo pečovat o jmění dítěte, zejména jej spravovat s péčí řádného hospodáře. S peněžními prostředky, u nichž lze důvodně předpokládat, že nebudou zapotřebí k úhradě výdajů souvisejících s majetkem dítěte, jsou povinni nakládat bezpečným způsobem. Při právních jednáních týkajících se jednotlivých součástí jmění dítěte vystupují rodiče jako jeho zákonní zástupci.

Poruší-li rodiče povinnost pečovat o jmění dítěte s péčí řádného hospodáře, odpovídají dítěti za škodu, která mu tím vznikne, a to společně a nerozdílně. Nedohodnou-li se rodiče o podstatných otázkách týkajících se péče o jmění dítěte, rozhodne na návrh rodiče soud.

Souhlasu soudu je vždy třeba k právnímu jednání, kterým dítě nabyvá, zcizuje nebo zatěžuje nemovitou věc nebo podíl na ní, jakož i k právnímu jednání, kterým dítě zcizuje nebo zatěžuje majetek jako celek, ledaže hodnota tohoto majetku nepřevyšuje částku odpovídající dvacetinásobku životního minima jednotlivce stanoveného jiným právním předpisem. Souhlas soudu je dále vyžadován k právnímu jednání, kterým dítě nabyvá, zcizuje nebo zatěžuje majetek v hodnotě převyšující částku odpovídající stonásobku životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu.

Souhlasu soudu je rovněž třeba v případech, kdy dítě uzavírá dohodu dědiců o výši dědických podílů nebo o rozdělení pozůstalosti, odmítá dědictví nebo prohlašuje, že nechce odkaz, dále uzavírá smlouvu zavazující k trvajícimu nebo opětovnému plnění, smlouvu týkající se jeho bydlení na dobu delší než tři roky nebo na dobu přesahující dobu do nabytí zletilosti dítěte, jakož i smlouvu úvěrovou nebo obdobnou. Souhlas soudu je vyžadován také v případě, kdy dítě postupuje pohledávku na výživné, ledaže jde o postoupení za úplatu alespoň ve výši jistiny pohledávky ke dni postoupení.

Je-li to v zájmu dítěte, může soud okruh právních jednání podléhajících souhlasu soudu zúžit. Jednal-li rodič za dítě bez potřebného souhlasu soudu, lze takové právní jednání prohlásit za neplatné pouze tehdy, pokud dítěti způsobuje újmu.

Výkon rodičovské odpovědnosti po rozvodu manželství

Má-li být rozhodnuto o rozvodu manželství rodičů dítěte, soud nejprve určí, jak bude každý z rodičů napříště o dítě pečovat, a to s přihlédnutím k zájmu dítěte. Soud se může od souhlasného stanoviska rodičů odchýlit pouze tehdy, pokud to vyžaduje zájem dítěte. Soud může také schválit dohodu rodičů, ledaže je zřejmé, že dohodnutý způsob výkonu rodičovské odpovědnosti není v souladu se zájmem dítěte.

Dohodnou-li se rodiče na tom, že dítě zůstane v péči obou z nich, soud rozhodne tak, aniž by určoval rozsah péče každého z rodičů. Nerozhodne-li soud tímto způsobem, určí rozsah péče o dítě každého z rodičů s ohledem na zájem dítěte. Je-li to nutné k ochraně zájmu dítěte, může soud stanovit podmínky péče rodiče o dítě, zejména místo, kde rodič smí či nesmí o dítě pečovat, nebo osoby, které mohou či nesmí být při péči přítomny.

Je-li to v zájmu dítěte, může soud rovněž upravit nepřímý styk rodiče s dítětem nebo právo rodiče na informace o dítěti po dobu, kdy o dítě pečuje druhý rodič, a případně stanovit i podmínky tohoto styku.

Výkon povinností a práv rodičů, kteří žijí odděleně

Nežijí-li spolu rodiče nezletilého dítěte, které není plně svéprávné, a nedohodnou-li se o úpravě péče o dítě, rozhodne o ní soud i bez předložení návrhu. V ostatních ohledech se obdobně použijí ustanovení o úpravě poměrů dítěte, která upravují péči a styk rodičů s dítětem.

Vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi

Předci a potomci mají vzájemnou vyživovací povinnost. Vyživovací povinnost rodičů vůči dítěti předchází vyživovací povinnosti prarodičů a dalších předků. Pokud se nejedná o poměr rodičů a dítěte, předchází vyživovací povinnost potomků vyživovací povinnosti předků.

Výživné lze přiznat, jestliže oprávněný není schopen se sám živit. Nezletilé dítě, které není plně svéprávné, má právo na výživné i v případě, že má vlastní majetek, pokud výnos z majetku spolu s příjmy z výdělečné činnosti nestačí k jeho zajištění.

Pro určení rozsahu výživného jsou rozhodující odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, stejně jako schopnosti, možnosti a majetkové poměry osoby výživou povinné. Při hodnocení odůvodněných potřeb oprávněného se přihlíží i k jejich budoucí změně, pokud je lze rozumně předpokládat. Při hodnocení schopností a možností povinného se zkoumá, zda se nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání nebo výdělečné činnosti, a zda dosahovaný příjem odpovídá příjmu, kterého by mohl dosáhnout s přihlédnutím k zdravotnímu stavu, vzdělání, kvalifikaci a situaci na trhu práce v místě pracoviště nebo bydliště. Při posuzování majetkových poměrů povinného se zkoumá také, zda se nevzdal bezdůvodně majetkového prospěchu, případně zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Přihlíží se rovněž k tomu, zda povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí, případně i k péči povinného o rodinnou domácnost.

Je-li více osob povinných, které mají vůči oprávněnému stejné postavení, odpovídá rozsah vyživovací povinnosti každé z nich poměru jejich majetkových poměrů, schopností a možností k majetkovým poměrům, schopnostem a možnostem ostatních.

Životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte. Dítě je povinno zajistit svým rodičům slušnou výživu.

Neprokáže-li v řízení o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti jiného předka k nezletilému dítěti, které nenabylo plné svéprávnosti, osoba výživou povinná soudu řádně své příjmy předložením všech listin a dalších podkladů pro zhodnocení majetkových poměrů a neumožní soudu zjistit ani další skutečnosti potřebné pro rozhodnutí zpřístupněním údajů chráněných podle jiného právního předpisu, platí, že průměrný měsíční příjem této osoby činí pětadvacetinásobek částky životního minima jednotlivce.

Rozhoduje-li soud o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti předka k nezletilému dítěti, které nenabylo plné svéprávnosti, a majetkové poměry osoby výživou povinné to připouštějí, lze za odůvodněné potřeby dítěte považovat i tvorbu úspor, nevylučují-li to okolnosti zvláštního případu, poskytnuté výživné přechází do vlastnictví dítěte. O správě takto poskytnutých částek platí obecná pravidla o jmění dítěte.

V řízení může soud uložit osobě výživou povinné složení zálohy na budoucí výživné. Poskytnuté výživné přechází do vlastnictví dítěte postupně k jednotlivým dnům splatnosti. Složená záloha se považuje za majetek povinného.

Nežijí-li spolu rodiče nezletilého dítěte, které nenabylo plné svéprávnosti, a nedohodnou-li se o plnění vyživovací povinnosti k dítěti, nebo žijí-li rodiče takového dítěte spolu, ale jeden z nich vyživovací povinnost k dítěti neplní, rozhodne soud. To platí i v případě, že soud rozhoduje o péči o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti, pokud se rodiče nedohodnou o plnění vyživovací povinnosti k dítěti. Rozhoduje-li soud o poměrech dítěte pro dobu po rozvodu manželství a rozhodne-li, že dítě zůstává v péči obou rodičů podle § 907 odst. 1, soud o plnění vyživovací povinnosti k dítěti nerozhodne. Rozhoduje-li soud o poměrech dítěte pro dobu po rozvodu manželství a rozhodne-li o péči o dítě podle § 907 odst. 2, soud vždy rozhodne také o vyživovací povinnosti k dítěti podle § 915 až 918. Soud může rozhodnout i tak, že schválí dohodu rodičů, ledaže je zřejmé, že dohodnuté plnění vyživovací povinnosti není v souladu se zájmem dítěte.

Výživné lze přiznat jen od zahájení soudního řízení, u dětí i za dobu nejdéle tří let zpětně. Změní-li se poměry a rodiče se nedohodnou o výživném, rozhodne soud i bez návrhu. Spotřebované výživné za minulou dobu se nevrací. Přiměřeně se sníží výše budoucího výživného. Nevrací se ani výživné, které bylo poskytnuto na měsíc dopředu, pokud dítě před uplynutím měsíce zemřelo. Výživné se plní pravidelně, vždy na měsíc dopředu, ledaže soud rozhodne jinak nebo dojde k dohodě mezi osobou povinnou a oprávněnou. Osoba v prodlení s placením výživného je povinna uhradit úrok z prodlení.

Rozvod manželství

Manželství může být rozvedeno, je-li soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat jeho obnovení. Přesto, že je soužití manželů rozvráceno, nemůže být manželství rozvedeno, byl-li by rozvod v rozporu:

a) se zájmem nezletilého dítěte manželů, které nenabylo plné svéprávnosti, který je dán zvláštními důvody, přičemž zájem dítěte na trvání manželství soud zjistí, je-li to potřebné, i dotazem u opatrovníka jmenovaného soudem pro řízení o úpravu poměrů k dítěti pro dobu po rozvodu, nebo

b) se zájmem manžela, který se na rozvratu porušením manželských povinností převážně nepodílel a kterému by byla rozvodem způsobena zvláště závažná újma s tím, že mimořádné okolnosti svědčí ve prospěch zachování manželství, ledaže manželé spolu již nežijí alespoň po dobu tří let.

Mají-li manželé nezletilé dítě, které není plně svéprávné, soud manželství nerozvede, dokud nerozhodne o poměrech dítěte v době po rozvodu manželů. Soud, který rozhoduje o rozvodu manželství, zjišťuje existenci rozvratu manželství. Příčiny rozvratu zjišťuje, jen je-li manželem, který návrh na rozvod nepodal, tvrzeno, že je dán důvod pro zamítnutí návrhu podle § 755 odst. 2 písm. b).

Smluvený rozvod manželství

Připojí-li se manžel k návrhu na rozvod manželství, který podá druhý z manželů, nebo podají-li manželé návrh společný a je-li zjištěno shodné tvrzení manželů o rozvratu manželství a o záměru dosáhnout rozvodu, platí, že jsou podmínky podle § 755 odst. 1 splněny, pokud:

a) ke dni zahájení řízení o rozvod trvalo manželství nejméně jeden rok,

b) manželé, kteří jsou rodiči nezletilého dítěte, které nenabylo plné svéprávnosti, se dohodli na úpravě poměrů tohoto dítěte pro dobu po rozvodu a soud jejich dohodu schválil,

c) manželé se dohodli na úpravě svých majetkových poměrů, svého bydlení, a popřípadě výživného pro dobu po tomto rozvodu (je potřeba k tomuto doložit písemnou formu a podpisy musí být úředně ověřeny).

3) Zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů § 398a

Spojení řízení

Mají-li manželé společné nezletilé dítě, je řízení o rozvod manželství spojeno s řízením, v němž má být rozhodnuto o úpravě jeho poměrů pro dobu po rozvodu, ledaže o úpravě těchto poměrů již bylo soudem prvního stupně vyhlášeno rozhodnutí ve věci samé. Není-li spojení řízení vhodné, může soud některou věc vyloučit k samostatnému řízení. Dosáhnou-li manželé o úpravě poměrů nezletilého dítěte dohody při jiném soudním roku podle § 468b, není třeba k rozhodnutí o rozvodu manželství nařizovat jednání. Soud manžele vyslechne při jiném soudním roku. Ustanovení § 389 odst. 1 věta druhá a § 389 odst. 2 se použijí obdobně. Právní moc rozsudku, jímž bylo vysloveno, že se manželství rozvádí, nastane nejdříve s právní mocí rozhodnutí o úpravě poměrů jejich nezletilého dítěte pro dobu po rozvodu.

§ 474

Za účelem ochrany zájmu dítěte soud vede rodiče k řádnému plnění povinností při péči o nezletilé dítě a správě jeho majetkových záležitostí. Vyřizuje podněty a upozornění fyzických a právnických osob stran péče o nezletilého a činí vhodná opatření. O vhodnosti a účelnosti navržených nebo zamýšlených opatření soud zpravidla zjistí názor orgánu vykonávajícího sociálně-právní ochranu dětí.

4) Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

§ 5 Předním hlediskem sociálně-právní ochrany je zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemné právo rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči. Přitom se přihlíží k širšímu sociálnímu prostředí dítěte.

§ 8 odst. 2: Dítě, které je schopno formulovat své vlastní názory, má právo pro účely sociálně-právní ochrany tyto názory svobodně vyjadřovat při projednávání všech záležitostí, které se

ho dotýkají, a to i bez přítomnosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte. Vyjádření dítěte se při projednávání všech záležitostí týkajících se jeho osoby věnuje náležitá pozornost odpovídající jeho věku a rozumové vyspělosti. Při své činnosti bere orgán sociálně-právní ochrany v úvahu přání a pocity dítěte s přihlédnutím k jeho věku a vývoji tak, aby nedošlo k ohrožení nebo narušení jeho citového a psychického vývoje.

Nepřijatelnost tělesného trestání dětí

Tělesné tresty jsou nejčastější formou násilí na dětech. Tělesné a psychické tresty dětí jsou dle mezinárodních standardů (např. Úmluva o právech dítěte, Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Evropská sociální charta) v rozporu s lidskou důstojností. Děti mají přitom stejné právo na respektování své lidské důstojnosti a fyzické integrity jako dospělí. Tělesné tresty jsou proto nepřijatelné, a to i v domácím prostředí. Každý tělesný trest je zároveň trestem psychickým. Výchova dětí bez fyzických a psychických trestů je přínosem pro rodinu, společnost i samotné děti.

Tělesné tresty mohou dětem způsobit vážnou fyzickou a psychickou újmu. Bezpečnou intenzitu tělesného trestání není možné určit, natož dopředu vědět, jaký trest dítěti skutečně neublíží. Tělesné tresty děti učí, že násilí je přijatelným způsobem řešení konfliktů nebo dosažení toho, aby ostatní dělali, co se od nich chce.

Tělesné tresty vedou k tomu, že děti nemají příležitost se naučit, jak řešit konflikty a problémové situace. Děti mají právo cítit se v bezpečí.

Tělesné trestání se může stát návykem. A když nebude v danou chvíli účinkovat, může se stát, že rodič udeří silněji. Rodiče mají mnohem větší sílu než děti. Pokud dítě udeří ve vzteku, mohou mu způsobit závažné zranění.

Děti se učí nápodobou. Pozorují, co rodiče dělají, a jednání opakuje. Velmi často tak dochází k mezigeneračnímu přenosu násilí.

Mezi psychické tresty lze řadit např. vytváření pocitu viny, snižování důstojnosti, zastrašování, vyhrožování nebo přítomnost u vztahového násilí blízkých osob. Působením duševního strádání naopak není činnost rodiče, který z výchovných důvodů např. omezí dobu, kterou dítě tráví na mobilním zařízení, zakáže mu sledovat televizi nebo hrát počítačové hry.

Proto rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnost péče o dítě, zahrnující, zejména péči o jeho zdraví a péči o jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj bez tělesného trestání, duševního strádání a jiných ponižujících opatření (§ 858 zákon č. 89/2012 Sb.).

Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte. Rodiče mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině. Výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem, neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte. Platí, že lidské důstojnosti dítěte se dotýká tělesné trestání, působení duševního strádání nebo jiné ponižující opatření (§ 884 zákon č. 89/2012 Sb.).

V souvislosti s Vaším rozchodem je potřeba zamyslet se nad oblastmi, které budete ve vztahu k dětem pravděpodobně řešit, ať již nyní nebo v budoucnosti. Jedná se o otázky z oblasti bydliště dětí, styku a komunikace dětí a rodičů, školských zařízení, mimoškolních aktivit, lékařské péče, prázdnin a svátků, financí, komunikace rodičů, apod. Je vhodné přemýšlet i o drobných detailech a nastavit si pro ně pravidla. Při sestavování rodičovského plánu je dobré mít na paměti, že ze zákona rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům, je přitom lhotejná, který z nich má dítě v péči (ať již na základě jejich dohody nebo rozhodnutí soudu). Rodičovskou odpovědnost mají rodiče vykonávat ve shodě (jejich postavení je rovnocenné) a v souladu se zájmy dítěte. V zájmu dítěte přitom je, aby se na jeho výchově podíleli oba rodiče, neboť potřebuje jejich lásku a přízeň, a to bez ohledu na skutečnost, že rodiče společně nežijí. Věříme, že předně Vám záleží na tom, aby Vaše dítě prožívalo radostné dětství. Věřte, že je možné se tzv. **dobře rozejít**. Rozvod/rozchod nemusí nutně znamenat nekonečné hádky, neshody a osočování. Záleží pouze na Vás, jak bude vše probíhat. Rodičovský plán, necht' je Vám pomocným návodem. Zamyslete se a odpovězte si na otázky uvedené v rodičovském plánu nebo si ho můžete přímo i vypracovat. Narazíte-li na zásadní neshodná rodičovská

stanoviska, hledejte společné řešení v zájmu dítěte, a pokud to nedokážete, využijte níže uvedených poradenských zařízení. (vice Rodičovský plán)

V rámci poradenství můžete využít například tato zařízení:

- **Kappa-help, z.s.**

Adresa: pracoviště Přerov – Přerov, Boženy Němcové 101/16Přerov
pracoviště Hranice – Hranice, Purgešova 1399

Mgr. Ivana Smětalová – vedoucí organizace
Mgr. Andrea Lazarská – psychologka

Telefonický kontakt: 773 070 814, 773 070 811 Email: prevence@kappa-help.cz
psycholog@kappa-help.cz Webové stránky: <https://www.kappa-help.cz>

- **Poradenské centrum sociálních služeb Olomouckého kraje, Poradna pro rodinu Přerov**

Adresa: pracoviště Přerov – Přerov, Smetanova 9

Bc. Monika Zaoralová – vedoucí poradny
Mgr. Kateřina Ševčíková – sociální pracovnice

Telefonický kontakt: 581 202 980, 731 447 458 Email: ppr.prerov@ssp-ol.cz
Webové stránky: <http://ssp-ol.cz/poradny-pro-rodinu/nase-sluzby/odborne-socialni-poradenstvi/>

- **Rodinná a manželská poradna Nový Jičín**

Adresa: Nový Jičín, Štefánikova 7

Mgr. Martina Kremzerová – vedoucí pracoviště

Telefonický kontakt: 556 702 265, 777 499 633 Email: nj@cepp.cz, kremzerova@cepp.cz
Webové stránky: <http://www.cepp.cz/kontakt/rodinna-a-manzelska-poradna-novy-jicin/kde-a-kdy-nas-najdete/>

- **Mediační centrum Olomouc**

Adresa: Olomouc, Lafayettova 14

Mgr. Eva Březovská – vedoucí Mediačního centra Olomouc

Telefonický kontakt: Mgr. Eva Březovská, tel. 724 667 625,

Bc. Lucie Mielewczyková, DiS., tel. 739 201 206 – kontaktní osoba,
zajišťování termínů mediace, sociálně právní poradenství

Email: eva.brezovska@p-centrum.cz

Webové stránky: <https://www.mcol.cz/>

- **Bílý kruh bezpečí**

Adresa: Olomouc, Palachovo náměstí 1

Telefonický kontakt: Mgr. Petra Pitrová, DiS., tel.: 732 700 533

Nonstop rady a informace na bezplatné lince: 116 006

Email: ksp.olomouc@bkb.cz

Webové stránky: <https://www.bkb.cz/kontakt/ceska-republika/olomouc/>

Poradna poskytuje pomoc zvláště zranitelným obětem trestných činů a pozůstalým po obětech v celé ČR

Poradenství a pomoc

Pernštejnské náměstí 1
753 01 Hranice

IČ: 00301311

Tel.: 581 828 111
Fax: 581 828 650

E-mail: podatelna@mesto-hranice.cz

Orgán sociálně právní ochrany dětí MěÚ Hranice ve všech aspektech péče o dítě a právních záležitostech shora uvedených poskytne rodičům pomoc a poradenství tak jak je uvedeno ve výše uvedených zákonů.

Koordinátor případu (sociální pracovník): _____ zástup _____

Prohlašuji, že jsem byl/a srozumitelně seznámen/a se shora uvedenou problematikou, na mé dotazy bylo odpovězeno, beru na vědomí možnosti sociálního poradenství. Svým podpisem stvrzuji, že jsem převzal/a nabídku odborných zařízení, které mohu využít a rodičovský plán. Kopie tohoto poučení byla předána rodičům.

Dne

Dne

.....

.....

podpis matky nezl. dítěte

podpis otce nezl. dítěte

Poučení provedla:.....